

ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH VA INTEGRATSION TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH

Arziqulova Xolida Nazarovna

Jizzax viloyati Forish tumanidagi 35-umumiy o'rta ta'lim maktabi o'qituvchisi

*“Ta'limning buyuk maqsadi bilim emas, balki harakatdir.”
(Herbert Spencer)*

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish hamda integratsion ta'limni takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, fanlararo integratsiyani rivojlantirish, o'quvchilarning kompetensiyalarini shakllantirish hamda pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish masalalari tahlil qilingan. Innovatsion va integratsion yondashuvlarning ta'lim sifatini oshirishdagi ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim, integratsion ta'lim, pedagogik texnologiyalar.

XXI asr axborot texnologiyalari, sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot asri sifatida e'tirof etilmoqda. Bunday sharoitda jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatli ta'lim hisoblanadi. Har qanday davlatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishi, avvalo, uning ta'lim tizimining qay darajada samarali tashkil etilganligiga bog'liq. Shu sababli dunyoning rivojlangan mamlakatlarida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va ta'lim mazmunini takomillashtirish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda ta'lim tizimini isloh qilish, zamonaviy talablar asosida rivojlantirish hamda xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish va integratsion ta'limni rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etmoqda. An'anaviy ta'lim modeli asosan o'qituvchining bilim berishi va o'quvchining uni qabul qilishi tamoyiliga asoslangan bo'lsa, zamonaviy ta'lim modeli o'quvchini faol subyekt sifatida shakllantirishga qaratilgan. Natijada ta'lim jarayonida interfaol metodlar, axborot texnologiyalari va integratsiyalashgan yondashuvlardan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonida keng qo'llanilayotgan innovatsion texnologiyalar quyidagilar hisoblanadi:

- multimedia vositalaridan foydalanish;
- elektron darsliklar va onlayn platformalar;
- masofaviy ta'lim texnologiyalari;
- virtual va kengaytirilgan reallik vositalari;
- sun'iy intellekt asosidagi ta'lim tizimlari;
- loyiha asosida o'qitish texnologiyasi;
- STEAM ta'lim texnologiyasi;

– gamifikatsiya (o‘yin texnologiyalari).

Mazkur texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning faolligi ortadi, ta’lim jarayoni qiziqarli va samarali tashkil etiladi. Ayniqsa, vizual materiallardan foydalanish murakkab mavzularni oson tushunishga yordam beradi. Zero, innovatsion texnologiyalar o‘qituvchining rolini ham o‘zgartiradi. Endilikda pedagog bilim beruvchi emas, balki ta’lim jarayonini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida faoliyat yuritadi.

Hozirgi kunda fanlar sonining ortib borishi ayrim hollarda o‘quvchilarda bilimlarning parchalanib qolishiga sabab bo‘lmoqda. Integratsion ta’lim esa turli fanlar o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rsatib, bilimlarni yagona tizim sifatida qabul qilish imkonini yaratadi. Masalan, geografiya va biologiya fanlarining ekologiya mavzusida integratsiyasi, matematika va informatika fanlarining algoritmlar mavzusida integratsiyasi, tarix va adabiyot fanlarining tarixiy asarlarni o‘rganishda integratsiyasi, fizika va texnologiya fanlarining texnik qurilmalarni o‘rganishdagi integratsiyasi. Bunday yondashuv natijasida o‘quvchilar nazariy bilimlarni real hayot bilan bog‘lash imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Innovatsion texnologiyalar integratsion ta’limni samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi. Raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar va multimedia vositalari turli fanlarni yagona loyiha asosida birlashtirish imkonini beradi. Masalan, “Toza energiya manbalari” mavzusida tashkil etilgan loyiha quyidagi fanlarni qamrab olishi mumkin: fizika – energiya turlari, geografiya – tabiiy resurslar, matematika – hisob-kitob ishlari, informatika – taqdimot va modellash, texnologiya – maket yaratish. Bunday loyihalar o‘quvchilarda jamoada ishlash, muammoni tahlil qilish va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta’lim tizimini rivojlantirish innovatsion ta’lim texnologiyalarini joriy etish va integratsion ta’limni takomillashtirish bilan chambarchas bog‘liqdir. Innovatsion texnologiyalar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirsa, integratsion ta’lim o‘quvchilarda yaxlit bilimlar tizimini shakllantiradi. Natijada raqobatbardosh, ijodkor, zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lgan yosh avlodni tarbiyalash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Toshkent, 2021-yil.
2. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2020-yil.